

ELVA VALLAVOLIKOGU

Eesti Vabariigi Riigikohus
Põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium
Lossi 17, 50093 Tartu
kantselei@riigikohus.ee

Meie 3. oktoober 2024 nr 1-9/118

TAOTLUS PÕHISEADUSLIKKUSE JÄRELEVALVEMENETLUSE ALGATAMISEKS

Taotluse esitaja: Elva Vallavolikogu
Registrikood: 77000170
Kesk tn 32, 61507 Elva linn
[e-post: elva@elva.ee](mailto:elva@elva.ee)

Taotlused:

- 1) võtta Elva Vallavolikogu taotlus menetlusse;
- 2) tunnistada Eesti Vabariigi põhiseadusega vastuolevaks õigusnormide puudumine, millega oleks kindlaks määratud, kas, mis tingimustel ja milliste meetmetega saab kohaliku omavalitsuse üksus läbi viia juba rahvastikuregistrisse kantud elukohaandmete sisulise kontrollmenetluse ning seeläbi tagada, et kohaliku omavalitsuse üksuse volikogus tegutseksid ning kohaliku omavalitsuse üksuse volikogu valimistel osaleksid ainult kohalikud elanikud;
- 3) **ALTERNATIIVSELT:** tunnistada Eesti Vabariigi põhiseadusega vastuolus olevaks õiguslik ebaselgus, mille tõttu ei ole kohaliku omavalitsuse üksusel võimalik piisavalt selgelt ja täpselt määratleda enda õigusi ja kohustusi olukorras, kus ta on kohustatud läbi viima juba rahvastikuregistrisse kantud elukohaandmete sisulise kontrollmenetluse ja andmete ebaõigsuse korral vastavad muudatused tegema selleks, et tagada üksnes kohalike elanike tegutsemine kohaliku omavalitsuse üksuse volikogus.

I. ASJAOLUD

1. 2021. aasta oktoobris toimusid kohaliku omavalitsuse üksuste (KOV) volikogude valimised.
2. Elva vallavolikogu („**taotluse esitaja**“) valimistel kandideerisid teiste hulgas järgmised isikud: Vahur Jaakma (Isamaa Erakond), Maigi Keerd (Isamaa Erakond), Mati Miil (Isamaa Erakond), Urmas Kruuse (Reformierakond), Kertu Vuks (Reformierakond), Marika Saar (Valimisliit Sinu Elva vald) ja Maano Koemets (Valimisliit Sinu Elva vald). Elva Valla Valimiskomisjon registreeris 10.09.2021 otsusega nr 10-6/10 kõik loetletud kandidaadid KOV volikogu valimisteks. Kõikidel nimetatud isikutel oli kandideerimisõigus, kuna nende rahvastikuregistrjärgne elukoht oli Elva vald hiljemalt valimisaasta (2021) 1. augusti seisuga.
3. 13.09.2021 esitasid Isamaa Erakonna nimekirjas kandideerinud Vahur Jaakma, Maigi Keerd ja Mati Miil (kaebajad) Elva Valla Valimiskomisjoni otsuse nr 10-6/10 peale valimiskaebuse Vabariigi Valimiskomisjonile (VVK). 28.09.2021 otsusega asjas nr 5-21-12/2 jättis Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium kaebajate valimiskaebuse rahuldamata. Riigikohus asus seisukohale, et kehtivas õiguses ei ole sätestatud menetlust kandidaatide tegeliku püsiva elukoha väljaselgitamiseks. Valimiskomisjonidel on kandidaatide registreerimisel üksnes formaalne

---

Kesk 32, 61507 Elva linn
Elva vald, Tartumaa
reg nr 77000170

telefon: 730 9880
e-post: elva@elva.ee

a/a EE212200001120112068 Swedbank
a/a EE291010102018767003 SEB pank

kontrolliõigus, mis seisneb õiguses kontrollida kandidaadi kandideerimisavalduses deklareeritud elukoha kokkulangevust rahvastikuregistri andmetega. Pädevus sisulise kontrolli teostamiseks puudub. Riigikohus selgitas veel, et KOV volikokku kandideerijate rahvastikuregistrijärgse ja tegeliku püsiva elukoha lahknevus ei ole õiguslikult lubatav ning KOV volikokku kandideerija tegelikkusele mittevastavate elukohaandmete esinemise vältimine rahvastikuregistris peaks rahvastikuregistri seaduse (RRS) kohaselt toimuma KOV toimetatavas elukoha aadressi rahvastikuregistrisse kandmise menetluses ja kannete õigsuse kontrollimise käigus (otsuse p 26). Seega asus Riigikohus seisukohale, et isikul, kes leiab, et rahvastikuregistri ebaõige kanne rikub tema õigusi (nt kohalikel valimistel kandideerimise õigust) on õigus esitada halduskohtule kaebus KOV kohustamiseks ebaõiget kannet parandama (otsuse p 31).

4. Riigikohus ei võtnud lõplikku seisukohta küsimuses, kas kehtiv õigus (eelkõige RRS) annab KOV-ile pädevuse ja volitused rahvastikuregistri kannete õigsuse sisuliseks kontrollimiseks. Riigikohus märkis, et RRS järgi vastutab oma andmete, sh elukoha andmete õigsuse eest rahvastikuregistris eelkõige andmesubjekt ise. Samas lasub kohustus kontrollida isiku esitatud elukohateates sisalduvate elukohaandmete õigsust põhimõtteliselt samuti KOV-il elukohateate saamisel ehk *ex ante* kontrolli korras. KOV õiguslikud võimalused ja kohustused isiku rahvastikuregistrijärgsete andmete tegelikkusele vastavuse tagamisel pärast elukoha andmete kande tegemist on aga piiratud. Kolleegium märkis veel, et sellist kannete tegemise järgset sisulist kontrolli reguleerivad RRS-s vaid RRS § 88 lõiked 3 ja 4. Viidatud sätted annavad KOV-ile õiguse esitada järelpärimine selle eluruumi omanikule, mille aadress on kantud isiku elukoha andmetena rahvastikuregistrisse. RRS § 88 lõigete 3 ja 4 alusel sisulist kontrollimenetlust saab KOV teostada aga üksnes juhul, kui isiku elukohana on rahvastikuregistrisse kantud kellegi teise omandis olev eluruum (otsuse p 28 ja 29). Kui sellise olukorraga ei ole tegemist, siis puudub KOV-il pädevus ja volitus elukoha kannete sisulise kontrollimenetluse läbiviimiseks.
5. Neil põhjendustel pidas Riigikohus viidatud otsuses küsitavaks, kas KOV volikokku kandideerijate elukohaandmeid ja nende kontrolli puudutavad RRS sätted on põhiseaduspäraseid ehk vastavad PS §-s 154 sätestatud KOV enesekorraldusõigusest tulenevatele nõuetele (vt lähemalt otsuse p 34).
6. Seejärel esitasid Vahur Jaakma, Maigi Keerd ja Mati Miil 30.09.2021 Tartu Halduskohtule kaebuse (**haldusasi nr 3-21-2230**) Elva Vallavalitsuse kohustamiseks muutma Urmas Kruuse (36507142735), Kertu Vuks (48605065710), Marika Saar (48202096516), Maano Koemets (36802182725) kohta rahvastikuregistri elukoha aadressi kanded, mille kohaselt isikute elukoht asub Elva vallas ning kandma rahvastikuregistrisse nende isikute väidetavad tegelikud elukohad.
7. **29.02.2024 tegi Tartu Ringkonnakohus haldusasjas nr 3-21-2230 kohtuotsuse, mis on jõustunud ning mille resolutsiooni punktiga 1 on kohustatud Elva valda kontrollima kaebuses nimetatud isikute elukoha aadressi kannete õigsust rahvastikuregistris ning tegema kannete ebaõigsuse korral vajalikud muudatused. Samas on tegemist isikutega, kelle puhul ei saa rakendada RRS § 88 lõigetes 3 ja 4 välja toodud kontrollimeetmeid ehk nende isikute elukoha aadresside lõpetamiseks või muutmiseks puuduvad RRS-st tulenevad alused.**
8. Tartu Ringkonnakohtu 29.02.2024 otsus haldusasjas nr 3-21-2230 ei ole asjakohaste õigusnormide puudumise tõttu täidetav. Rahvastikuregistri seaduses (RRS) ega muudes õigusaktides ei ole sätestatud KOV-idele asjakohaseid õiguslikke võimalusi või meetmeid ning selget menetluskorda sellise sisulise kontrollimenetluse läbiviimiseks. Seetõttu on KOV-il võimatu tagada seda, et KOV volikogus tegutseksid üksnes kohalikud elanikud. See riivab Elva valla PS § 154 lõikega 1 tagatud enesekorraldusõigust.
9. Juhul, kui rahvastikuregistri andmete õigsuse vastu esineb oluline avalik huvi, peaksid õigusaktid kehtestama selged meetmed ja menetluskorra selle huvi tagamiseks. Sellised meetmed ja selge menetluskord kehtivas õiguses puuduvad. Taotluse esitaja on seisukohal, et käesoleval juhul on täielikult reguleerimata või alternatiivselt õiguslikult ebaselged järgmised küsimused:
  - 1) Kas isikul, kes soovib enda passiivse valimisõiguse (PS § 156) kaitseks teise isiku elukohaandmete ülek kontrollimist, tuleb esitada KOV-ile eraldi taotlus või on KOV kohustatud kontrollima elukohaandmete õigsust pärast elukoha andmete rahvastikuregistrisse kandmist omal algatusel? Juhul, kui KOV on kohustatud kontrollima elukohaandmete õigsust pärast elukoha andmete rahvastikuregistrisse kandmist omal algatusel, siis millisel õiguslikul alusel?

- 2) Kuidas ja milliste meetmetega on KOV-il võimalik sisuliselt kontrollida isikute rahvastikuregistrisse juba kantud elukoha andmete õigsust ning tagada seeläbi see, et KOV volikogu valimistel osaleksid ja KOV volikogus tegutseksid ainult kohalikud elanikud?
  - 3) Kas ja millises ulatuses on KOV õigustatud sekkuma isiku eneseteostusvabadusse (PS § 19) ja õigusesse informatsioonilisele enesemääramisele (PS § 26 ja 44) rahvastikuregistri elukoha andmete õigsuse sisulisel kontrollimisel?
  - 4) Milliste kriteeriumite alusel tuleb KOV-il kindlaks teha see, kas kontrollitav isik on kohalik elanik (KOVVS § 5 lg 5, RRS § 65 lg 1)?
  - 5) Kas KOV volikokku kandideerijate või KOV volikogu liikmete elukohaandmeid ja nende kontrolli puudutavad RRS sätted (sh kontrollimeetmed) tagavad täna piisavalt ja asjakohaselt selle, et KOV volikogus osaleksid ainult kohalikud elanikud?
10. Tuginedes eeltoodule on taotluse esitaja jaoks ebaselge, millised on KOV õigused ja kohustused rahvastikuregistrisse juba kantud elukoha andmete õigsuse sisulisel kontrollimisel. Ja seda täpsemalt juhtumil, kui rahvastikuregistrisse juba kantud elukoha andmete õigsuse sisuline kontroll on vajalik selleks, et tagada KOV volikogus tegutseksid üksnes kohalikud elanikud. Kas selleks võib KOV nõuda, et inimene lubaks ametniku enda koju antud asjaolu kontrollima? Kui jah, siis kas sellisest ühekordsest kontrollist piisab, et tuvastada isiku püsiv elamine esitatud aadressil? Seadusandja ei ole ette näinud, kuidas peaks KOV kontrollima tavainimese või volikogu liikme füüsilist ja järjepidevat elamist tema poolt esitatud aadressil.
  11. 30.09.2024 võttis Elva Vallavolikogu volikogu häälteenamusega vastu otsuse esitada PSJKS § 7 alusel taotlus Riigikohtule ning kiitis heaks Riigikohtule esitatava taotluse teksti vastavalt otsuse lisale.
  12. Käesolevaga esitab Elva Vallavolikogu taotluse põhiseaduslikkuse järelevalve kohtumenetluse algatamiseks.

II. TAOTLUSE ÕIGUSLIKUD PÕHJENDUSED

2.1 Elva Vallavolikogul on taotluse esitamise õigus

13. PSJKS § 7 kohaselt võib kohaliku omavalitsuse volikogu esitada Riigikohtule taotluse tunnistada jõustunud seadus, Vabariigi Valitsuse või ministri määrus või selle säte kehtetuks, kui see on vastuolus kohaliku omavalitsuse põhiseaduslike tagatistega.
14. Seega peab Riigikohtule esitav taotlus vastama järgmistele tingimustele: (1) taotluse peab olema esitanud kohaliku omavalitsuse üksuse volikogu; (2) taotluses peab olema väidetud PSJKS §-s 7 nimetatud õigusakti või selle sätte vastuolu omavalitsuse põhiseaduslike tagatistega. Kusjuures taotluse lubatavuse üle otsustamisel ei hinnata omavalitsuse põhiseaduslike tagatiste riive võimalikkust (3-4-1-34-14, p 30).
15. Esimese tingimuse täitmiseks on vajalik, et kohaliku omavalitsuse üksuse volikogu on volikogu häälteenamusega (KOKS § 45 lg 5 ls 2) võtnud vastu otsuse esitada PSJKS § 7 alusel taotlus Riigikohtule ning volikogu on volikogu häälteenamusega hääletanud Riigikohtule esitatava taotluse lõppteksti poolt (3-4-1-11-16, p 50 ja 51).
16. Käesoleval juhul on taotluse esitajaks Elva Vallavolikogu. Elva Vallavolikogu võttis volikogu häälteenamusega vastu otsuse esitada PSJKS § 7 alusel taotlus Riigikohtule ning kiitis heaks Riigikohtule esitatava taotluse teksti vastavalt otsuse lisale.
17. Taotluse sisuks on rahvastikuregistri seaduses (RRS) sätestatud kohalike omavalitsuste õiguste ja kohustuste õiguselgusetusega kaasnev riive Elva valla PS § 154 lõikes 1 tagatud enesekorraldusõigusele kui KOV põhiseaduslikule tagatisele. Seadusandja on jätnud reguleerimata või alternatiivselt ei ole PS nõuetele vastavalt reguleerinud KOV õigusi ja kohustusi KOV volikokku kandideerijate elukohaandmete õigsuse sisuliseks kontrollimiseks ning selle tagamiseks, et KOV volikogus tegutseksid üksnes kohalikud elanikud. Taotluse esitaja on oma haldustegevuses seotud seadusega (PS § 3, PS § 11 ja PS § 13). KOV ei saa seega asuda elukohaandmete tegelikkusele vastavuse kindlakstegemiseks rakendama meetmeid või viima läbi menetlust või jälitustegevust, milleks õigusaktid talle alust ei anna.

18. Riigikohus on tunnustanud kohaliku omavalitsuse üksuse õigust vaidlustada omavalitsuse põhiseaduslikke tagatise rikkuvat tegevusetust ehk õigustloova akti andmata jätmist (3-4-1-8-09, p 93–94; 5-17-8/8, p 52).

19. Järelikult vastab taotlus PSJKS §-s 7 sätestatud nõuetele ning taotlus on esitatud Elva valla kui kohaliku omavalitsuse põhiseaduslike tagatiste kaitseks.

2.2 Asjakohaste õigusnormide puudumine on vastuolus PS §-st 154 tuleneva KOV enesekorraldusõigusega

20. Õiguskorras eristatakse haldusorganite tegevuse aluseks olevaid pädevus- ehk ülesande- ja volitus- ehk alusnorme. Pädevusnormid näitavad, milline võimuorgan peab riigis asjaomast avalikku ülesannet täitma. Volitusnormid näitavad, milliseid avaliku võimu meetmeid võib pädev organ ülesande täitmiseks rakendada. Avalikust ülesandest endast ei tulene asutusele volitust rakendada selle täitmiseks õigusi piiravaid meetmeid. PS § 3 lõikes 1 sätestatud seaduslikkuse põhimõtte kohaselt on avalik võim õigustatud tegutsema siis, kui õigusnormid näevad ette nii pädevuse kui ka volituse (nt [3-3-1-44-10](#), p 26; 5-22-4/13, p 32).

21. Seaduslikkuse põhimõtte osaks on seaduse reservatsiooni ehk olulisuse põhimõtte, mille kohaselt peab muu hulgas põhiõigusi ja vabadusi puudutavates küsimustes kõik olulised otsused langetama seadusandja. Seadusandja pädevuses oleva küsimuse delegeerimine täitevvõimule ja täitevvõimu sekkumine põhiõigustesse on lubatud üksnes seaduses sätestatud ja põhiseadusega kooskõlas oleva volitusnormi alusel ([5-19-29/38](#), p 57). Seaduslik alus peab täitevvõimu põhiõigustesse sekkuval tegevusel olema sõltumata sellest, kas tegemist on õiguse üld- või üksikakti andmise või toiminguga (mitteregulatiivse tegevusega). Samuti tuleneb HMS-st nõue, et igasugusel põhiõigusi või muid subjektiivseid õigusi riivaval haldustegevusel peab olema seadusest tulenev alus (§ 3 lõige 1; § 107 lõige 1). Täitevvõimu toiminguks volitavate normide puhul on Riigikohus märkinud, et olulisuse põhimõttest tulenevalt peab täitevvõimu tegutsemise aluseks olev volitusnorm ning peavad ka menetlusnormid olema seda täpsemad, mida intensiivsem on põhiõiguste riive ([3-4-1-42-13](#), p 41).

22. Olukorras, kus seadusandja ei ole kehtestanud sellist õiguslikku regulatsiooni, mis võimaldaks KOV-idel õigusriigi nõuetele vastavalt tagada kohalike elanike rahvastikuregistrijärgsete elukohaandmete õigsus ja kontrollida KOV volikogusse kuulumise piirangute järgimist (üksnes kohalike elanike kandideerimine KOV volikogu valimistel ja tegutsemine KOV volikogus), siis selleks kohaste meetmete ja selge menetluskorra kehtestamata jätmine on vastuolus KOV enesekorraldusõigusega (PS § 154).

23. PS § 154 lõikes 1 sätestatud KOV-i enesekorraldusõiguse puhul on tegu otsustus- ja valikudiskretsiooniga kohaliku elu küsimustes. See annab KOV-ile õiguse vabalt otsustada ja korraldada kohaliku elu küsimusi ja võimet teha otsustusi vastavalt oma poliitilistele ettekujutustele.¹ Enesekorraldusõiguse realiseerimiseks on oluline, et KOV volikogus oleksid üksnes kohalikud elanikud. Kuna KOV volikogu valimiste teel valitakse esindusorgan, kes teostab KOV autonoomiat ehk viib täide iseotsustamist, peavad n-ö iseotsustajateks olema üksnes kohalikud elanikud ise (3-4-1-45-13, p 24). Selleks sätestab KOVVS § 5 lg 5 nõude, et volikogu kandidaadi püsiv elukoht peab olema hiljemalt valimisaasta 1. augustil vastavas vallas või linnas. Selle piirangu eesmärk on see, et kohaliku elu küsimusi otsustaksid üksnes need isikud, kes tegelikult selles KOV-is elavad (3-4-1-45-13, p 26). RRS-s sätestatud KOV volikokku kandideerijate elukohaandmeid ja nende kontrolli puudutavad sätted ei vasta PS §-s 154 sätestatud KOV enesekorraldusõigusest tulenevatele nõuetele.

24. Riigikohus selgitas asjas nr 5-21-12, et KOV volikokku kandideerijate rahvastikuregistrijärgse ja tegeliku püsiva elukoha lahknevus ei ole õiguslikult lubatav. KOV volikokku kandideerija tegelikkusele mittevastavate elukohaandmete esinemise vältimine rahvastikuregistris peaks RRS kohaselt toimuma **KOV toimetatavas** elukoha aadressi rahvastikuregistrisse kandmise menetluses ja **kannete õigsuse kontrollimise käigus** (otsuse p 26).

25. Eeltoodust järeldub, et KOV-ile on pandud ülesanne tagada, et rahvastikuregistri andmed oleksid õiged ning seeläbi KOVVS § 5 lg-s 5 sätestatud piirangu järgimine – täpsemalt see, et KOV volikogus tegutseksid ainult kohalikud elanikud. Eelnev on vajalik selleks, et KOV-il oleks võimalik

¹ Madise, Ü; jt. Eesti Vabariigi Põhiseadus, kommenteeritud väljaanne. Tartu: Iuridicum 2020. § 154, p 3 (edaspidi: PS kommenteeritud väljaanne).

korraldada ja juhtida kohalikku elu lähtudes vallaelanike õigustatud vajadustest ja huvidest (PS § 154, KOKS § 2 lg 1).

26. Taotluse esitaja on seisukohal, et vaatama KOV pädevusele kontrollida elukoahaandmete kannete õigsust, puuduvad kehtivas õiguses volitusnormid sellise sisulise kontrollmenetluse läbiviimiseks.

2.2.1 Kehtivas õiguses puuduvad normid juba rahvastikuregistrisse kantud elukoahaandmete õigsuse sisulise kontrollmenetluse läbiviimiseks ning seega üksnes kohalike elanike KOV volikogus tegutsemise tagamiseks

27. Seadusandja ei ole näinud RRS-is ega muudes õigusaktides ette KOV võimalust elukoha kande õigsuse sisuliseks kontrollimiseks ega õigusi selliste kontrolltoimingute läbiviimiseks pärast elukoha kande tegemist. Riigikohus asus 28.09.2021 otsusega asjas nr 5-21-12/2 samale seisukohale. Nimelt märkis Riigikohus, et kehtivas õiguses ei ole sätestatud menetlust volikogu kandidaatide tegeliku püsiva elukoha väljaselgitamiseks.
28. Julia Laffranque ja Viive Ligi on asunud enda eriarvamuses RKHK 21.06.2022 nr 3-21-2230 kohtumäärusele seisukohale, et volikokku kandideerija väidetavalt ebaõiget registrikannet puudutav küsimus ei allugi tegelikult õiguslikule kontrollile, vaid tegemist on poliitilist lahendust vajava probleemiga, mis jääb ennekõike seadusandja ja lõppastmes valijate otsustada.
29. Kehtiva õiguse järgi piirdub rahvastikuregistri elukoha andmete kontroll formaalse kontrolliga. Reeglina viiakse kontroll läbi olukorras, kus KOV territooriumil püsivalt viibiva rahvastikuregistri subjektiks oleva isiku elukoha aadress ei ole veel registrisse kantud. KOV kontrollib elukohateate vastavust kehtestatud nõuetele (st kontrollib RRS § 75 loetletud andmekoosseisu elukohateatel ja elukoha vastavust §-s 77 sätestatule).
30. Juba rahvastikuregistrisse kantud elukoahaandmete õigsuse tagamise kohustus on RRS § 68 kohaselt pandud isikule endale (andmesubjektile), mitte KOV-ile. Samuti tuleb juba registrisse kantud elukoahaandmete õigsust RRS § 6 lg 1 järgi omavalitsusel ja avalikkusel eeldada. **Registrisse juba kantud elukoha andmete kontrollimist reguleerivad üksnes RRS § 88 lg 3 ning RRS § 87¹ .**

1) RRS § 88 lg 3 regulatsioon annab KOV-ile õiguse teha järelepärimine konkreetse isiku eluruumi omanikule. Seega on antud sätte rakendamine piiratud. Samale seisukohale asus ka Riigikohus (5-21-12/2, p 28 ja 29). See tähendab, et juhul, kui isiku elukohana ei ole rahvastikuregistrisse kantud kellegi teise omandis olev eluruum, siis ei ole RRS § 88 lg 3 alusel menetluse läbiviimine õiguslikult võimalik.

2) RRS § 87¹ regulatsioon annab KOV-ile õigusliku aluse teostada kontrollitoiminguid omal initsiatiivil olukorras, kus on alust arvata, et konkreetne isik ei pruugi enam Eestis viibida ning võib esineda vajadus selle isiku elukoha andmete kehtivuse lõpetamiseks. Seega on samuti selle sätte rakendamine väga piiratud.

31. Riigikohtunikud Julia Laffranque ja Viive Ligi on enda eriarvamuses RKHK 21.06.2022 nr 3-21-2230 kohtumäärusele asunud järgmisele seisukohale:

„Seadusandja ei ole näinud rahvastikuregistri seaduses ette kohaliku omavalitsuse võimalust elukoha kande õigsuse sisuliseks kontrollimiseks, mistõttu kontrollitakse elukohateate esitamise korral peamiselt seda, kas isikul on ruumi omaniku nõusolek eluruumi asumiseks ning kas tegemist on eluruumiga. Kui rahvastikuregistri elukoha kande ei taga piisavalt seda, et KOV-i volikogu valimistel osaleksid ainult kohalikud elanikud, siis on võimalik seadusandjal välja töötada muud kriteeriumid, kuidas kandidaadi puhul kindlaks teha, kas ta on kohalik elanik. Praeguse, 2019. aastast kehtiva rahvastikuregistri seaduse seletuskirja 382 SE kohaselt ei saavutata selle üht eesmärki - tagada rahvastikuregistris kvaliteetsemad elukoahaanded - mitte niivõrd ametnike rakendatavate kontrollimeetmete abil, vaid pigem meetmete kehtestamisega, mis mõjutavad ja sunnivad isikut ennast kontrollima oma andmete õigsust ning esitama õigeid elukoha- ja muid lisaandmeid. Selles kontekstis tuleks vältida, et teise isiku elukohta puudutavad kaebused muutuksid põhjendatud kahtluseta pealekaebamisteks, mis omakorda võiksid viia politseiriigini.“

32. Seega on RRS-is sätestatud kontrolli võimalused väga piiratud, st kohalduvad ainult erijuhtudele, mida praktikas esineb harva. Näiteks Tartu Ringkonnakohtu 29.02.2024 otsuse resolutsiooni punktis 1 nimetatud isikute puhul ei ole need õiguslikud alused asjakohased. Seega ei ole kohtuotsuse täitmine nendel õiguslikel alustel võimalik.

33. **Järelikult ei ole seadusandja kehtestanud selget menetluskorda ja meetmeid juba registreeritud elukohaandmete kandmete sisulise kontrollmenetluse läbiviimiseks. KOV-il puudub õiguslik võimalus tagada seda, et KOV volikogus osaleksid ainult kohalikud elanikud.** RRS-s sätestatud KOV volikokku kandideerijate elukohaandmeid ja nende kontrolli puudutavad sätted ei vasta seega PS §-s 154 sätestatud KOV enesekorraldusõigusest tulenevatele nõuetele.

2.2.2 Kehtivas õiguses puuduvad normid rahvastikuregistrisse juba kantud elukohaandmete muutmiseks ühepoolselt KOV poolt

34. Lisaks eeltoodule puuduvad kehtivas õiguses normid, mis lubaksid KOV-il elukohaandmete ebaõigsuse tuvastamisel ühepoolselt juba registrisse kantud elukohaandmeid muuta.
35. Elukoha andmete registrisse kandmise või nende muutmise alustamise ülesanne on KOV-il. RRS reguleerib elukoha andmete rahvastikuregistrisse kandmise või muutmise menetluse algatamist KOV poolt omal initsiatiivil üksnes juhtudel, kui KOV territooriumil püsivalt viibiva isiku elukoha aadress ei ole veel registrisse kantud või kui isiku kinnitusel ei kasuta ta enam registrisse kantud aadressijärgset elukohta (vt lähemalt RRS § 86 ja § 87¹). Seega üksnes erandlikel juhtudel on KOV-il võimalik omaalgatuslikult lõpetada elukohaandmete kehtivus või algatada nende muutmine. Need olukorrad on sätestatud RRS §-des 87¹ ja 88 lg 3.
- 1) RRS §-s 87¹ lg 1 järgi peavad täidetud olema kõik kolm tingimust: 1) isiku elukoha aadress on rahvastikuregistris linna ja linnaosa või valla täpsusega; 2) isik ei viibi kohaliku omavalitsuse üksusele teadaolevalt nende territooriumil ega mujal Eestis; 3) isiku viibimiskohana ei ole rahvastikuregistrisse kantud käesoleva seaduse § 96 lõikes 1 nimetatud viibimiskoha andmeid.
  - 2) RRS § 88 lg 3 kehtib olukorra kohta, kus isik ei ole ruumi omanik.
36. Seega on RRS järgi KOV-il kohustus isiku elukoha aadressi muuta vaid siis, kui isik ise kinnitab, et registris olevad andmed ei ole õiged (vastav menetlus on reguleeritud RRS §-s 87¹) või kui KOV-ile on teada, et isik ei viibi enam Eestis ja tema viibimiskoha andmed puuduvad (§ 87¹). Muudel asjaoludel ei ole elukoha aadressi muutmine või andmete kehtivuse lõpetamine õiguslikult võimalik, sest sellist menetlust ei ole ühegi õigustloova aktiga reguleeritud.
37. Samuti on õiguskantsler 29.04.2019 seisukohas nr 7-5/190289/1902155 „Euroopa Liidu kodaniku elukoha registreerimine“ Tallinna Perekonnaseisuametile püsiva elukoha tõendamise kohta selgitanud: „*Elukohateate esitamisega kinnitab inimene, et see on tema alaline või peamine elukoht*“ (seisukoha punktid 4 ja 28). Seega kinnitavad isikud enda elukohateadete esitamisega, et nad elavad püsivalt elukohateadetes märgitud aadressidel. Isiku elukoha saab lugeda muutunuks vaid siis, kui isik asub mujale elama viisil, millest võib järeldada isiku tahet oma elukohta muuta (TsÜS § 14 lg 3). Kohtupraktikas on loetud elukoha muutmise tahteks näiteks rahvastikuregistris kajastuvate elukohaandmete muutumist (TrtHko 2-20-124793, TrtHko 2-19-134375). Seega - milline elukoht registreerida õiguslikku tähendust omava elukohana on elukoha andmed esitanud isikute valida, millesse KOV kergekäeliselt sekkuda ei tohi.
38. **Järelikult puuduvad kehtivas õiguses normid, mille alusel saaks KOV elukohaandmete kande ebaõigsuse tuvastamisel ühepoolselt rahvastikuregistris isikute elukoha andmeid muuta või nende kehtivust lõpetada.** RRS-s sätestatud KOV volikokku kandideerijate elukohaandmeid ja nende kontrolli puudutavad sätted ei vasta seega PS §-s 154 sätestatud KOV enesekorraldusõigusest tulenevatele nõuetele.

2.2.3 Kehtivas õiguses puudub kohaliku elaniku definitsioon ehk mõõdik, mille järgi otsustada isiku elukohaandmete kande õigsus või ebaõigsus

39. Isegi, kui õiguskorras oleksid olemas asjakohased normid rahvastikuregistrisse juba kantud elukohaandmete sisulise kontrollmenetluse läbiviimiseks ja ebaõigete kannete muutmiseks, puudub kehtivas õiguses kohaliku elaniku definitsioon ehk mõõdik, mille järgi üldse KOV sellist kontrollmenetlust teostada saaks.
40. KOV ülesanne on tagada KOVVS § 5 lg-s 5 sätestatud piirangu järgimine ehk see, et KOV volikogus tegutseksid üksnes kohalikud elanikud. KOVVS § 5 lg 1 järgi tuleb kohalikku elanikku defineerida püsiva elukoha mõiste kaudu, mis on KOVVS tähenduses elukoht, mille aadressiandmed on kantud

Eesti rahvastikuregistrisse (vt 5-21-12/2, p 25). Seega tuleb KOVVS § 5 lg-s 5 sätestatud püsiva elukoha tõlgendamisel lähtuda RRS § 65 lõikest 1.

41. RRS § 65 lg 1 sätestab, et isik esitab rahvastikuregistrisse kandmiseks selle elukoha aadressi, kus ta alaliselt või peamiselt elab. **RRS § 65 lg 1 ei määratle samas kriteeriume, millest lähtuvalt peaks isiku alalist või peamist elukohta määratleda.** Arvestada tuleb, et RRS järgi võib isik kasutada alaliselt või peamiselt mitut elukohta (RRS § 65 lg 2). Lisaks on RRS kohaselt isiku alalise või peamise elukoha määratlemisel oluline isiku tahe (RRS § 65 lg 2). Seega saab isik ise määrata, millise elukoha andmed on õigusliku tähendusega ja millised kantakse registrisse lisa-aadressina.
42. Taotluse esitaja on seisukohal, et isiku alalise või peamise elukoha ning seega KOVVS mõttes püsiva elukoha määratlemisel (ning seega kas isiku elukohaandmed on õiged) ei saa lähtuda üksnes ajalisest kriteeriumist ehk sellest, millises omavalitsuses isik ajaliselt enim viibib. Samas on Ringkonnakohus haldusasjas nr 3-21-2230 pidanud oluliseks asjaolu, et KOV volikogu liikmed olid töötanud mingi aja jooksul mõnes teises omavalitsuses või olid enda elukohana mingil ajahetkel määratlenud samuti mõne teise omavalitsuse. Selline tõlgendus „kohalikust elanikust“ ei arvesta tänapäevast elukorraldust ega ole kooskõlas RRS sisu ja mõttega.
43. KOV volikogu liikme töö ei ole põhitöö ja seda korraldatakse viisil, et volikogu istungitel osalemine on mõistliku pingutusega võimalik põhitöö ja -tegevuse ehk muu töö kõrval. Seega on tavapärane see, et volikogu liikmete põhitöö võib asuda muus omavalitsuses. See ei tähenda aga seda, et vastavad volikogu liikmed ei ole kohalikud elanikud või peaks tekkima põhjendatud kahtlus isiku elukohaandmete kannete õigsuses. Juhul, kui defineerida kohaliku elaniku mõistet üksnes ajalise kriteeriumi alusel, siis võiks suurema osa Elva valla elanike puhul rääkida „põhjendatud kahtlusest“ nende elukohaandmete õigsuses. 2021. aastal on Elva vald analüüsinud enda omavalitsuse elanike töökohtade paiknemist. 2021. aastal töötas Elva valla elanikest: 49% Elva vallas, 40% mujal Tartumaal, 7% Harjumaal, 2% Valgamaal ja 1% Viljandimaal. Seega töötab suurem osa Elva valla elanikest mõnes teises omavalitsuses ehk väljaspool Elva valda.
44. Kokkuvõttes on RRS järgi elukoha kannete õigsuse mõttes määrav ja kaalukas eelkõige isiku enda tahe ehk see, kas isik määratleb end ise kohaliku elanikuna või mitte. **Kuna õiguskorras puudub kohaliku elaniku mõiste (või vähemalt selged kriteeriumid, kuidas kohalikku elanikku läbi alalise või püsiva elukoha mõiste määratleda), ei ole KOV-il võimalik kooskõlas PS nõuetega läbi viia vastavat sisulist kontrollmenetlust, sest puudub mõõdik, mida kontrollida ja menetleda (isegi kui oleks olemas asjakohased menetlusnormid).** Seadusandja on jätnud sätestamata kriteeriumid (s.o materiaalõigusnormi), millest lähtuvalt saaks KOV üldse kontrollitava isiku puhul teha kindlaks selle, kas tegemist on kohaliku elanikuga ja seega kas KOV volikokku kandideerija või KOV volikogu liige vastab KOVVS-st tulenevale nõudele.

2.2.4 KOV volikokku kandideerijate elukohaandmeid ja nende kontrolli puudutavate õigusnormide puudumine riivab KOV-i enesekorraldusõigust

45. Riigikohtu praktika kohaselt piisab KOV enesekorraldusõiguse riiveks igasugusest enesekorraldusõiguse negatiivsest mõjutamisest (3-4-1-8-09, p 48; 3-4-1-30-15, p 21). KOV enesekorraldusõigust võib piirata kohaliku elu küsimuse omavalitsusele kohustuslikuks tegemine, aga ka (kohustusliku või vabatahtliku) omavalitsusliku ülesande täitmiseks vajalike õigusnormide kehtestamata jätmine (5-22-5/16).
46. **Antud juhul seisneb taotluse esitaja enesekorraldusõiguse riive selles, et KOV volikokku kandideerijate rahvastikuregistri andmete õigsuse kontrolliks ja muutmiseks puuduvad asjakohased pädevus- ja volitusnormid.** See on vastuolus seaduslikkuse põhimõttega. Seaduslikkuse nõue tuleneb § 154 lg 1 sätestatud sõnaühendist „tegutsevad seaduse alusel“. Selline järeldus tuleneb PS § 154 lg 1 ja § 3 lg 1 võrdlevast analüüsist.²
47. PS § 3 lg 1 esimese lause kohaselt teostatakse riigivõimu üksnes põhiseaduse ja sellega kooskõlas olevate seaduste alusel. PS § 3 lg 1 esimene lause sätestab seaduslikkuse ehk legaalsuse põhimõtte. PS § 3 lg 1 esimese lause õigusjärelm on riigi seotus põhiseaduse ja sellega kooskõlas olevate seadustega. Iga riigipoolne tegevus ja tegevusetus tähendab riigivõimu teostamist. Sellest tulenevalt peab riigivõimu teostamine toimuma PS § 3 lg 1 esimese lause järgi kooskõlas põhiseadusega ja

² PS kommenteeritud väljaanne § 154, p 4.

seadusega.³ Teiste sõnadega on avalik võim õigustatud tegutsema ja õigusi riivama üksnes siis, kui seadus annab selleks selge volituse.

48. PS § 154 lõikes 1 sätestatud KOV-i enesekorraldusõiguse realiseerimiseks on oluline, et KOV volikogus oleksid üksnes kohalikud elanikud. Kuna KOV volikogu valimiste teel valitakse esindusorgan, kes teostab KOV autonoomiat ehk viib täide iseotsustamist, peavad n-ö iseotsustajateks olema üksnes kohalikud elanikud ise (3-4-1-45-13, p 24). Selleks sätestab KOVVS § 5 lg 5 nõude, et volikogu kandidaadi püsiv elukoht peab olema hiljemalt valimisaasta 1. augustil vastavas vallas või linnas. Selle piirangu eesmärk on see, et kohaliku elu küsimusi otsustaksid üksnes need isikud, kes tegelikult selles KOV-is elavad (3-4-1-45-13, p 26). RRS-s sätestatud KOV volikokku kandideerijate elukohaandmeid ja nende kontrolli puudutavad sätted ei vasta PS §-s 154 sätestatud KOV enesekorraldusõigusest tulenevatele nõuetele.
  49. Kuna KOV on oma haldustegevuses seotud seadusega, siis ei saa ta asuda elukoha andmete tegelikkusele vastavuse kindlakstegemiseks rakendama meetmeid või viima läbi menetlust või jälitustegevust, milleks õigusaktid talle alust ei anna. Olukorras, kus seadusandja ei ole kehtestanud sellist õiguslikku regulatsiooni, mis võimaldaks taotluse esitajal tagada kohalike elanike rahvastikuregistrijärgsete elukohaandmete õigsus ja kontrollida KOV volikogusse kuulumise piirangu järgimist (üksnes kohalike elanike kandideerimine KOV volikogu valimistel ja tegutsemine KOV volikogus), siis selleks kohaste meetmete ja selge menetluskorra kehtestamata jätmine riivab ebaproportsionaalselt KOV enesekorraldusõigust (PS § 154). Juhul, kui riik ei ole kehtestanud asjakohast õiguslikku regulatsiooni, mis tasakaalustaks kõiki kollideeruvaid huve ja õigusi, siis on selliste kohaste reeglite kehtestamata jätmine põhiseadusvastane.
  50. Riigikohus on lahendis 5-23-38 punktis 92 märkinud, et põhiõiguste tagamine ei ole üksnes riigi, vaid ka KOV kohustus (PS § 14). Juba rahvastikuregistrisse kantud elukohaandmete kontrollmenetluse läbiviimisel sekkub KOV isikute põhiõigustesse, mis nõuab selget ja täpset õiguslikku alust. Olulisuse põhimõttest tulenevalt peab täitevvõimu tegutsemise aluseks olev volitusnorm ning peavad ka menetlusnormid olema seda täpsemad, mida intensiivsem on põhiõiguste riive (3-4-1-42-13, p 41). RRS § 65 lg 2 kohaselt on igal isikul õigus valida ja määratleda see, milline tema elukoha aadress on õigusliku tähendusega. RRS § 65 lg-ga 2 sätestatud õigus on osa isiku eneseteostusvabadusest (PS § 19) ja õigusest informatsioonilisele enesemääramisele (tuletatuna PS §-dest 26 ja 44). Riigikohus on märkinud, et kui ühe isiku põhiõiguste kaitse toob kaasa vajaduse piirata teise isiku õigusi, siis põhiõiguste vahel mõistliku tasakaalu leidmisele peavad olema suunatud ka PS §-st 14 tulenevalt loodud menetlused põhiõiguste kaitseks (RKPJKo 3-4-1-4-03, p 16).
  51. Valimistel saadav mandaat KOVVS §-s 5 sätestatud passiivse valimisõiguse üks osa. **Seejuures võivad sellised kontrollimenetlused viia kontrollitavate isikute ehk KOV volikogu liikmete volituste ennetähtaegse lõppemiseni ning isikute kandideerimisõiguse kaotamiseni kohalikel valimistel. Seega tähendab KOV volikokku kandideerija või volikogu liikme rahvastikuregistrijärgsete elukoha andmete muutmine (arvestades vastava muudatuse õiguslikke tagajärgi) isiku passiivse valimisõiguse riivamist, millesse sekkumine nõuab seadusest tulenevat täpset õiguslikku alust** (vrd 3-4-1-7-10, p 8; 3-4-1-11-16, p 62).
  52. Eeltoodust tulenevalt peab kontrollmenetlus tuginema selgele seaduses sätestatud alusele, mis annab KOV-ile õiguse teha mingi otsustus või jätta tegemata mingi toiming. Praegusel juhul sellised normid aga puuduvad. Järelikult riivab selliste normide kehtestamata jätmine intensiivselt KOV enesekorraldusõigust (PS § 154). Sellisel juhul puudub KOV-il õiguslik võimalus tagada enda autonoomia teostamine üksnes kohalike elanike kaudu.
- 2.3 Alternatiivselt on KOV volikokku kandideerijate elukohaandmeid ja nende kontrolli puudutavad sätted ebaselged ega vasta PS nõuetele**
53. Juhul, kui Riigikohus peaks asuma seisukohale, et õiguskorras on olemas normid juba rahvastikuregistrisse kantud elukohaandmete sisuliseks kontrollmenetluse läbiviimiseks ning seega KOV volikokku kandideerijatele või KOV volikogu liikmetele kehtiva nõude järgimise tagamiseks, siis on need õiguslikult ebaselged (PS § 10) ja rikuvad seetõttu taotluse esitajale PS § 154 lg-st 1 tulenevat enesekorraldusõigust.

³ PS kommenteeritud väljaanne § 3, p 2.1.4.

54. Käesoleval juhul ei ole õiguslikult selge, kuidas RRS normide alusel saaks taotluse esitaja elukohaandmete kontrolltoiminguid ja muudatusi teha nende isikute suhtes, kes RRS-s sätestatud kriteeriumitele ei vasta. RRS sätetest ei tulene, et **mis õiguslikul alusel, kuidas ja milliste meetmetega** saab KOV läbi viia **juba rahvastikuregistrisse kantud** elukoha andmete sisulise kontrollmenetluse. RRS-s sätestatud KOV volikokku kandideerijate elukohaandmeid ja nende kontrolli puudutavad sätted ei vasta PS §-s 154 sätestatud KOV enesekorraldusõigusest tulenevatele nõuetele.
55. Õigusselguse põhimõte tuleneb PS §-is 10 tagatud õigusriigi põhimõttest (3-4-1-17-08, p 25-26). Õigusselgus tähendab, et õigusaktid peavad olema piisavalt selged ja arusaadavad, et omavalitsusüksusel oleks mõistlik võimalus riigi tegevust ette näha ja kohandada oma tegevust sellele vastavalt (3-4-1-8-09, p 141). Õigusselgus tähendab, et seadused ja muud õigusaktid peavad olema piisavalt selged ja arusaadavad, et isikul oleks mõistlik võimalus riigi tegevust ette näha ja kohandada oma tegevust sellele vastavalt ([3-4-1-23-15](#), p 98; [5-19-38/15](#), punkt 68).
56. KOV poolt RRS alusel läbiviidav kontrollmenetlus piirneb peamiselt formaalse kontrolliga elukohaandmete esmakordselt registreerimisel. Registrisse kandmata andmete korral kontrollitakse elukohateate esitamisel peamiselt seda, kas isikul on ruumi omaniku nõusolek eluruumi asumiseks ning kas tegemist on eluruumiga. Juba registrisse kantud andmete puhul on võimalik sisulisi kontrolltoiminguid läbi viia üksnes väga piiratud juhtudel: kui tegemist on kellegi teise omandis oleva eluruumiga või kui isik ei viibi teadaolevalt Eestis (RRS § 88 lg 3 ja 4 ning RRS § 87¹).
57. Juhul, kui tegemist ei ole viidatud normides toodud olukordadega, ei saa vastavaid õigusnorme rakendada. Seega pole KOV-idele ja puudutatud isikutele piisaval määral arusaadav, **kas, millistel tingimustel ja millisel viisil (meetmetega)** on omavalitsus pädev olemasolevate normide alusel viima läbi juba rahvastikuregistrisse kantud elukohaandmete õigsuse sisulist kontrollmenetlust.
58. Täiendavalt on õiguslikult ebaselged järgmised küsimused:
- 1) Kas isikul, kes soovib enda passiivse valimisõiguse (PS § 156) kaitseks teise isiku elukohaandmete ülekontrollimist, tuleb esitada KOV-ile eraldi taotlus või on KOV kohustatud kontrollima elukohaandmete õigsust pärast elukoha andmete rahvastikuregistrisse kandmist omal algatusel? Juhul, kui KOV on kohustatud kontrollima elukohaandmete õigsust pärast elukoha andmete rahvastikuregistrisse kandmist omal algatusel, siis millisel õiguslikul alusel?
  - 2) Kuidas ja milliste meetmetega on KOV-il võimalik sisuliselt kontrollida isikute rahvastikuregistrisse juba kantud elukoha andmete õigsust ning tagada seeläbi see, et KOV volikogu valimistel osaleksid ja KOV volikogus tegutseksid ainult kohalikud elanikud?
  - 3) Milliste kriteeriumite alusel tuleb KOV-il kindlaks teha see, kas kontrollitav isik on kohalik elanik (KOVVS § 5 lg 5, RRS § 65 lg 1)? Kohaliku elaniku määratlusest sõltub see, kas KOV volikogu liikme poolt rahvastikuregistrisse esitatud elukohaandmeid saab lugeda õigeks ehk isik KOVVS-ga kehtestatud nõudele vastavaks.
  - 4) Kas ja millises ulatuses on KOV õigustatud sekkuma isiku eneseteostusvabadusse (PS § 19) ja õigusesse informatsioonilisele enesemääramisele (PS § 26 ja 44) rahvastikuregistri elukoha andmete õigsuse sisulisel kontrollimisel?
59. Nendes küsimustes valitseva õigusliku ebaselguse tõttu ei ole KOV-il võimalik piisavalt ja asjakohaselt tagada seda, et KOV volikogus osaleksid ainult kohalikud elanikud. Sellises olukorras ei saa KOV teostada enda õigusi ja kohustusi õiguspäraselt. Omavalitsuse tegevus peab olema mõistlikult ette nähtav ja prognoositav nii omavalitsuse enda kui teiste puudutatud isikute jaoks.
60. RRS tõlgendamisel tekkinud ebaselgust ei ole mõistlikult võimalik kõrvaldada ka siis, kui arvestada normide eesmärki ja kujunemislugu, teisi õigusakte, õiguse üldpõhimõtteid ning neid edasi arendada. Seega on tegemist KOV enesekorraldusõigust rikkuva põhiseadusevastase õigusselgusetusega. Selline selgusetus takistab KOV-il oma seadusest tulenevaid kohustusi kindlaks teha ning täita (5-18-4, p 61; 3-4-1-23-15, p 98). KOV-ile ebaselge kohustuse asetamise tõttu ei ole võimalik juba rahvastikuregistrisse kantud elukohaandmete õigsust tagada ning seeläbi KOV autonoomiat teostada läbi kohaliku elu küsimuste otsustamise üksnes kohalike elanike poolt.
61. Eespool kirjeldatud õigusliku ebaselguse tõttu ei ole välistatud uued järgnevad kohtuvaidlused küsimustes, kas KOV poolt läbi viidud kontrollmenetlus on olnud asjakohane või kas KOV on teinud

piisava, et välja selgitada kontrollitava isiku tegelik püsiv elukoht ning seega elukohaandmete õigsus. Samuti ei ole sedavõrd ebaselges õiguslikus olukorras välistatud, et volikogu liikmete (sh tavainimeste) elukohta puudutavad kaebused võivad muutuda sagedaseks, mis omakorda paneb väga suure koormuse KOV ametnikele, kes peavad vastavate kaebuste lahendamise tegelema ja kontrollmenetlusi läbi viima. Seejuures võivad sellised kontrollmenetlused viia kontrollitavate isikute ehk KOV volikogu liikmete volituste ennetähtaegse lõppemiseni ning isikute kandideerimisõiguse kaotamiseni kohalikel valimistel. Seega võib poliitiliselt motiveeritud kaebuste hulk volikogu liikmete suunal kasvada arvestades seda, mis võib olla sellise andmete kontrollmenetluse lõpptulemus.

62. Järelikult on juba rahvastikuregistrisse kantud elukohaandmete sisulist kontrollmenetlust puudutavad RRS sätted (eelkõige § 88 lg 3 ja 4, millele on Tartu Ringkonnakohus viidanud taotluse esitajat puudutavas haldusasjas nr 3-21-2230 ning RRS § 87¹) põhiseadusvastaselt õigusselgusetud ja rikuvad PS § 154 lõikest 1 tulenevat KOV enesekorraldusõigust ehk õigust seaduste alusel iseseisvalt otsustada ja korraldada kõiki kohaliku elu küsimusi.

III. MENETLUSLIKUD KÜSIMUSED

63. **Menetlusdokumendi esitamine.** Käesolev menetlusdokument on edastatud Riigikohtu e-aadressile kantselei@riigikohus.ee 03.10.2024.

IV. LISAD:

- 1) Elva Vallavolikogu 30.09.2024 otsus nr 132.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/
Sulev Kuus
Elva Vallavolikogu esimees